

NOTITIE "TOEKOMST BIBLIOTHEEKWERK IN LINGEWAAAL"

I	Inleiding	
	De huidige situatie	2
	Situatie per 2015	2
	Gemeentelijke beleidskaders	3
II	Samenwerking Bibliotheek Rivierenland ?	
	Consequenties beëindiging samenwerking	4-5
III	Waarborgen van de bereikbaarheid van leesvoorzieningen van de Manifestdoelgroepen.	
	1) Manifestdoelgroep : Jeugd tot 12 jaar	5-6
	2) Manifestdoelgroepen : Ouderen en mensen met een beperking	6
IV	Alternatieven niet in de lijn met de programmabegroting 2014 en het collegeprogramma	
	1) Overeenkomst met de Bibliotheek Rivierenland voorzetten en geen extra diensten inkopen	7
	2) Overeenkomst met de Bibliotheek Rivierenland voortzetten en extra diensten inkopen voor de Manifestdoelgroepen	7
Bijlagen		
1	Bibliotheekleden	9
2	Indicatie kosten specifieke programma's	10
3	Financiële consequenties beëindiging subsidierelatie	11-12
4	Wijzigingen per 1 januari 2015	13
5	Bibliotheek en basisonderwijs	14-15
6	Bibliotheek in relatie tot het subsidiebeleid en het manifest.	16
7	Advies Wmo-raad	17-19

I. Inleiding

De huidige situatie

In december 2011 heeft de gemeenteraad ingestemd met samenwerking met de bibliotheek op basis van het Convenant "Uitvoering Bibliotheekwerk 2012-2015 door Stichting Openbare Bibliotheek Rivierenland in de gemeenten Rivierenland". Dit convenant heeft als doel om afspraken te maken over door de gemeente te verstrekken subsidie en door de bibliotheek te verlenen diensten. Deze diensten bestaan uit twee componenten: het basispakket en de specifieke programma's. Het basispakket wordt aan alle convenantpartners¹ aangeboden en voorziet in de samenstelling van, toegang tot en promotie van de fysieke en digitale collectie. Binnen dit basispakket behoort in 2014 nog de mobiele service via de bibliobus. De specifieke programma's zijn gericht op doelgroepen. De inkoop is een vrije keuze van de gemeenten. Inkoop van specifieke programma's is echter niet mogelijk zonder de inkoop van het basispakket.

Middels het convenant is Lingewaal gehouden het basispakket in te kopen. Hiervoor wordt € 145.408 (2014) als subsidie aan de bibliotheek beschikbaar gesteld. De subsidie betreft een vaststaand bedrag voor de basisdienstverlening. Deze service wordt ingekocht voor 884 inwoners (bijgestelde gegevens 2012) die lid zijn van Bibliotheek Rivierenland. Dit is 8% van het totale inwonersaantal (zie bijlage 1).

Situatie per 2015

Met ingang van 1 januari 2015 stopt de dienstverlening via de bibliobus en daarmee verdwijnt het fysieke uitleenpunt binnen onze gemeentegrenzen. Het beëindigen van de dienstverlening via de bibliobus heeft echter geen invloed op het bedrag gemoeid met het basiscontract. De kosten van de bibliobus (€ 59.500) kunnen wel deels worden in gezet voor de 'nieuwe' dienstverlening. Dit betreffen niet de (eenmalige) investeringskosten en de huisvestingskosten. Een alternatieve lokaal fysiek bibliotheekpunt leidt altijd tot meer kosten (zowel eenmalige als structurele). Het stopzetten van de bibliobusservice maakt tevens dat inwoners aangewezen zijn op bibliotheken of bibliotheekvoorzieningen in omliggende plaatsen, zoals bijvoorbeeld Gorinchem, Leerdam of Haften. Voor dezelfde jaarlijkse bijdrage wordt minder service binnen de gemeentegrenzen geboden.

Eveneens op 1 januari 2015 treedt de Wet stelstel openbare bibliotheekvoorzieningen in werking. Hiermee wordt de Rijksoverheid verantwoordelijk voor de financiering van de digitale bibliotheek die voor alle burgers toegankelijk zal zijn, zowel direct als via de lokale fysieke bibliotheek. In verband met de gecentraliseerde inkoop van dit e-content neemt de uitkering uit het gemeentefonds af.

¹ De *Convenantpartners* zijn de gemeenten Geldermalsen, Culemborg, Druten, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, West Maas en Waal, Tiel en Zaltbommel.

Gemeentelijke beleidskaders

Vornoemde ontwikkelingen maken het nodig het beleid ten aanzien van het bibliotheekwerk opnieuw te bezien. Hierbij spelen de gemeentelijke beleidskaders, te weten de programmabegroting 2014 en het collegeprogramma, een prominente rol.

In de programmabegroting 2014 is opgenomen om een visie voor de lange termijn op het bibliotheekwerk te ontwikkelen, teneinde de bereikbaarheid voor Manifestdoelgroepen² te waarborgen.

In het collegeprogramma is opgenomen dat er met maatschappelijk partners voor de Manifestdoelgroepen een bibliotheekvoorziening in bestaande voorzieningen wordt gerealiseerd.. Als richtbudget wordt hiervoor € 50.000 opgenomen.

In deze notitie zijn de opdracht uit de programmabegroting 2014 en het collegeprogramma leidend en zal antwoord geven op de navolgende vraag:

Op welke wijze kan het beoogde maatschappelijk effect (= de bereikbaarheid van leesvoorzieningen voor Manifestdoelgroepen) binnen het richtbudget van € 50.000 bereikt worden?

² De *Manifestdoelgroepen* zijn: jeugd tot 12 jaar, ouderen en mensen met een beperking.

II: Samenwerking Bibliotheek Rivierenland ?

Duidelijk is dat het genoemde maatschappelijk effect in combinatie met het richtbedrag **niet**³ kan worden uitgevoerd in samenwerking met Bibliotheek Rivierenland.

De convenantsafspraken met Bibliotheek Rivierenland maken dat altijd eerst het basispakket moet worden afgenomen. Hiermee is een bedrag van € 145.408 op jaarbasis gemoeid, waardoor inwoners toegang krijgen tot de fysieke en digitale collectie. Hier is niet mogelijk om slechts een deel van het basispakket voor een lager bedrag af te nemen.

Andere services, bijvoorbeeld gericht op de Manifestdoelgroepen, kunnen worden ingekocht als specifiek programma. Deze kosten komen bovenop de subsidie voor het basiscontract. Een overzicht van deze specifieke programma en de kosten zijn opgenomen in bijlage 2.

Consequenties beëindiging samenwerking

Dit betekent dat als uitvoering wordt gegeven aan de opdracht uit de programmabegroting en het collegeprogramma de overeenkomst met Bibliotheek Rivierenland moet worden beëindigd. Beëindiging van de overeenkomst heeft een aantal consequenties.

Ten eerste is er een afbouwperiode, waardoor de werkelijke financiële beëindiging van de relatie pas per 2020 een feit is (zie bijlage 3).

Voor volwassen leden is de consequentie dat zij een kostendekkend tarief van ± € 100 gaan betalen. Het 'normale' jaartarief met ingang van 2015 voor volwassen leden bedraagt € 51. Voor jeugdleden tot 18 jaar blijft het lidmaatschap gratis.

Daarnaast kunnen specifieke programma's, gericht op doelgroepen, niet meer worden ingekocht.

Tot slot heeft Bibliotheek Rivierenland een voorstel in voorbereiding, waardoor er, mits alle gemeenteraden voor 2015 instemmen, er een reductie op de basissubsidie ontstaat. Voor Lingewaal betekent dit een reductie van ± € 18.000 op jaarbasis. Daarnaast wordt de afbouwperiode met een jaar verkort. Bij beëindiging van de overeenkomst is dit nieuwe convenant geen optie.

³ Op 3 juni 2014 vindt een eerste overleg plaats met de convenantpartners om de bereidheid te peilen om voor kleinere gemeenten zonder vaste vestiging een minivariant van het convenant te ontwikkelen. Dit zou een mogelijkheden kunnen bieden om met Bibliotheek Rivierenland het maatschappelijk effect binnen het taakstellend budget te bereiken. Dit laat onverlet dat dit niet mogelijk is binnen de huidige overeenkomst.

III: Waarborgen van de bereikbaarheid van leesvoorzieningen van de Manifestdoelgroepen.

Nu samenwerking met Bibliotheek Rivierenland binnen de huidige overeenkomst voor het vastgestelde richtbedrag van € 50.000 is uitgesloten is de vraag wat wel mogelijk is om te voldoen aan de feitelijke opdracht zoals geformuleerd in de programmabegroting 2014: *het waarborgen van de bereikbaarheid van leesvoorzieningen voor Manifestdoelgroepen*, en het collegeprogramma.

Het collegeprogramma gaat uit van de inrichting van een bibliotheekvoorziening in bestaande voorzieningen voor een richtbedrag van € 50.000.

Het recht tot uitlenen van materialen is echter wettelijk aan banden gelegd. Het leenrecht (het recht om verhuur en uitlening van exemplaren van werken toe te staan of te verbieden) is op Europees niveau geregeld. Dit heeft te maken met de auteursrechten op boeken, cd's en dvd's en is ingevoerd om alle rechthebbenden een passend beschermingsniveau aan te bieden. Onder uitlenen wordt verstaan: het tijdelijk ter beschikking stellen, zonder economisch of commercieel voordeel, door voor het publiek toegankelijke instellingen. In de Auteurswet is opgenomen dat het uitlenen onder deze regeling valt en dit geen inbreuk maakt op het auteursrecht indien er een billijke vergoeding wordt betaald.

Openbare bibliotheken mogen auteursrechtelijk beschermde boeken, cd's of dvd's, uitlenen, maar zijn wettelijk verplicht daarvoor een leenrechtvergoeding te betalen. De Stichting Leenrecht incasseert deze leenrechtvergoeding rechtstreeks bij de bibliotheken en keert deze uit aan de rechthebbenden.

De inrichting van een alternatief bibliotheek(inwissel)punt of het aanbieden van een beperkte boekenvoorraad is, in verband met de Europese regelgeving en de Auteurswet, niet mogelijk zonder dit uitleenrecht.

Gericht op de bereikbaarheid van leesvoorzieningen voor de Manifestdoelgroepen, zijn er de volgende opties:

1) Manifestdoelgroep Jeugd tot 12 jaar

De Manifestdoelgroep waar preventief kan worden geïntervenieerd om taalachterstanden/laaggeletterdheid kan worden voorkomen is de jeugd tot 12 jaar. Dit kan door speciale programma's in te zetten in de voorschoolse periode en de scholen te stimuleren in te zetten op leesbevordering. Voor het bereiken van deze Manifestdoelgroep is samenwerking met het onderwijs en de voorschoolse voorzieningen noodzakelijk.

De inrichting van schoolbibliotheken is een optie: onderwijsinstellingen zijn op basis van de Auteurswet vrijgesteld van betaling van de leenrechtvergoeding. Deze vrijstelling geldt voor het uitlenen aan leerlingen van de onderwijsinstelling.

Echter, als de school ook uitleent aan anderen, dan verandert het karakter van de schoolbibliotheek. Hier wordt als volgt mee omgegaan: is de collectie op het leerplan

en de leerlingen van de school gericht en wordt er behalve aan leerlingen ook uitgeleend aan een beperkte groep derden die betrokken zijn bij het onderwijs aan de leerlingen (docenten, ouders), dan zal daar geen leenrechtvergoeding voor geïncasseerd worden.

Wordt er echter ook buiten deze kring uitgeleend, dan fungeert de school feitelijk als bibliotheek en is voor alle uitleningen een leenrechtvergoeding verschuldigd. Hetzelfde geldt als de collectie niet specifiek op het leerplan en de leerlingen is gericht en ook aan anderen dan leerlingen wordt uitgeleend.

2) Manifestdoelgroepen Ouderen en mensen met een beperking

Het belang van de bibliotheekvoorzieningen voor de andere Manifestdoelgroepen, ouderen en mensen met een beperking, is lastiger in kaart te brengen. Van ouderen (65+) is bekend dat 6% lid is van een bibliotheek; van mensen met een beperking is logischerwijs geen percentage bekend. Om gebruik te kunnen maken van een bibliotheekvoorziening kan bereikbaarheid van de voorziening voor deze doelgroepen van belang zijn. Inrichting van een bibliotheek- of leespunt is dan een optie, maar niet mogelijk zonder samenwerking met een openbare bibliotheek.

Om deze twee manifestdoelgroepen (ouderen en mensen met een beperking) de mogelijkheid van gebruikmaking van leesvoorzieningen te kunnen blijven bieden, is het mogelijk om een haal- en brengservice van boeken te realiseren, bijvoorbeeld in samenwerking met de Stichting WelzijnLingewaal.

Bovenstaande maakt het mogelijk om het maatschappelijk effect zoals genoemd in de programmabegroting 2014 : <i>“het waarborgen van de bereikbaarheid van bibliotheekvoorzieningen voor de Manifestdoelgroepen”</i> , te realiseren, ook in relatie tot het bedrag van € 50.000 zoals genoemd in het collegeprogramma.

IV: Alternatieven niet in de lijn met de programmabegroting 2014 en het collegeprogramma.

Naast het stopzetten van de overeenkomst met Bibliotheek Rivierenland en in overleg met de maatschappelijk partners de bereikbaarheid van leesvoorzieningen voor de Manifestdoelgroepen te waarborgen, zijn er twee alternatieven welke in samenwerking met Bibliotheek Rivierenland kunnen worden vormgegeven.

1) Overeenkomst met de Bibliotheek Rivierenland voorzetten en geen extra diensten inkopen.

Het basispakket van de Bibliotheek Rivierenland voorziet erin dat uitwerking wordt gegeven aan kernfunctie 1: de openbare schatkamer van informatie, lectuur, literatuur en cultuur.

De uitwerking van deze functie bestaat uit:

- a) het samenstellen van de fysieke en digitale collectie;
- b) het laagdrempelig toegang bieden tot de collectie door een combinatie van lokale vestigingen (in verschillende vormen) en digitale ontsluiting van de collectie;
- c) het geven van voorlichting over deze kernfunctie.

Onder het huidige convenant blijven de financiële consequenties op jaarbasis gelijk (€ 145.408 + indexering (prijsspeil 2014)).

Bibliotheek Rivierenland heeft een voorstel in voorbereiding, waardoor er, mits alle gemeenteraden voor 2015 instemmen, er een reductie op de basissubsidie ontstaat. Voor Lingewaal betekent dit een reductie van ± € 18.000 op jaarbasis. Daarnaast wordt de afbouwperiode met een jaar verkort.

2) Overeenkomst met de Bibliotheek Rivierenland voortzetten en extra diensten inkopen voor de Manifestdoelgroepen.

Naast het basispakket, zoals omschreven bij optie 1, kunnen specifieke programma's worden ingekocht teneinde de bereikbaarheid voor Manifestdoelgroepen te waarborgen. Dit kan echter niet voor het bepaalde richtbudget van € 50.000. In bijlage 2 is er een overzicht van de eenmalige en structurele kosten voor de inkoop van deze specifieke programma's opgenomen. Als alle programma's in de *maximale* variant worden ingekocht, komen de jaarlijkse structurele extra kosten op € 65.000, *bovenop* de basissubsidie van € 145.408. Dit is exclusief de investeringskosten van maximaal € 71.000.

Via beide alternatieven blijven de voorzieningen voor de bibliotheekleden bereikbaar. Bij het eerste alternatief buiten de gemeentegrenzen en digitaal bij het tweede alternatief ook (beperkt) binnen de gemeentegrenzen.

Voor beide alternatieven geldt dat deze niet te realiseren zijn binnen het richtbudget van € 50.000.

BIJLAGEN

Deze notitie geeft in hoofdlijnen de (on)mogelijkheden en alternatieven weer over de inkoop van bibliotheekvoorzieningen voor € 50.000.

De achtergrond van deze hoofdlijnen zijn uiteengezet in de volgende bijlagen:

1. bibliotheekleden
2. indicatiekosten specifieke programma's
3. financiële consequenties beëindiging subsidierelatie
4. wijzigingen per 1 januari 2015
5. bibliotheek en basisonderwijs
6. bibliotheek in relatie tot het subsidiebeleid en het manifest
7. advies Wmo-raad

**Bijlage 1:
Bibliotheekleden**

Ledenaantal & verdeling per kern **Bibliotheek Rivierenland**

	<i>jeugd</i>	<i>volwassen</i>	<i>senior</i>	<i>instelling</i>	
Asperen	126	30	8	1	165 (19%)
Herwijnen	209	59	18		286 (32%)
Heukelum	160	16	2	3	181 (20%)
Spijk	36	13	3	1	53 (6%)
Vuren	157	26	16		199 (23%)
	688 (78%)	144 (16%)	47 (5%)	5 (1%)	884 (100%)

Ledenaantal & verdeling per kern **Bibliotheek Zuid Holland Zuid Oost**

	<i>jeugd</i>	<i>volwassen</i>	<i>senior</i>	<i>instelling</i>	
Asperen	291	194	32	6	523 (43%)
Herwijnen	54	35	10	4	103 (9%)
Heukelum	145	130	19	2	296 (24%)
Spijk	64	45	5	1	115 (9%)
Vuren	85	75	14		174 (15%)
	639 (53%)	479 (40%)	80 (6%)	13 (1%)	1211 (100%)

Ledenaantal & verdeling per kern **Bibliotheekleden totaal**

	<i>jeugd</i>	<i>volwassen</i>	<i>senior</i>	<i>instelling</i>	
Asperen	417	224	40	7	688 (33%)
Herwijnen	263	94	28	4	389 (19%)
Heukelum	305	146	21	5	477 (23%)
Spijk	100	58	8	2	168 (7%)
Vuren	242	101	30		373 (18%)
	1327(63%)	623 (30%)	127 (6%)	18 (1%)	2095 (100%)

Bijlage 2: **Indicatie kosten specifieke programma's**

Deze programma's kunnen slechts ingekocht worden naast het basispakket. Separate afname van specifieke programma's is niet mogelijk.

Bibliotheekpunt

Investeringskosten : tussen de € 50.000 - € 60.000⁴.

Structurele kosten: maximaal € 18.000 per jaar, mede afhankelijk van de wensen van de gemeente.

Leespunt⁵

Investeringskosten: € 11.000⁶ (4 leespunten)

Structurele kosten: maximaal € 17.260 per jaar.

De Bibliotheek op School (dBos)

De investeringskosten in de collectie en de collectiescan worden gedekt uit regionale en provinciale subsidie.

Structurele kosten: € 3,25 per leerling per jaar en kosten leesmediacoach, tussen de € 10.800 en € 21.600⁷.

Bibliotheek voor Ukkies

Module 1 : € 1.327 (€ 0,12 per inwoner)

Modules 2 & 3 : € 3.428 (€ 0,31 per inwoner)

<i>Maximale totale kosten Specifieke Programma's</i>	<i>eenmalig</i>	<i>structureel</i>
Bibliotheekpunt (Brede School Herwijnen)	€ 60.000	€ 18.000
Leespunten (4 in de overige kernen)	€ 11.000	€ 17.260
dBos	€ 0	€ 25.175 ⁸
Bibliotheek voor Ukkies	€ 0	€ 4.755
	€ 71.000	€ 65.190

⁴ Gemiddelde prijs van een nieuw in te richten bibliotheekpunt. Door middelen van derden of gebruikt meubilair kunnen deze kosten lager worden.

⁵ Kosten gebaseerd op afname van drie modules (maximale variant).

⁶ Voor de leespunten heeft de bibliotheek subsidie aangevraagd bij de provincie: exacte kosten zijn mede afhankelijk van de wensen van de gemeente.

⁷ Kosten leesmediacoach zijn afhankelijk van de uren (1 of 2 uur) dat deze per week op een school aanwezig is.

⁸ Hiervan komt € 3.575 per jaar voor rekening van de scholen (€ 3,25 per leerling per jaar).

Bijlage 3:

Financiële consequenties beëindiging subsidierelatie

Beëindiging subsidierelatie op basis van de huidige overeenkomst

Opzeggen van de subsidierelatie geschiedt op basis van artikel 6 van de "Samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeenten die stichting Openbare Bibliotheek Rivierenland (OBR) in stand houden". Dit houdt in dat het besluit tot gehele en gedeeltelijke beëindiging van de subsidie wordt uiterlijk 12 maanden voorafgaande aan het tijdstip van de ingangsdatum van de afbouwregeling aan Stichting Openbare Bibliotheek Rivierenland kenbaar gemaakt. De subsidiebeëindiging loopt gelijk met de subsidieperiode; de ingangsdatum van de afbouwregeling is altijd 1 januari. Opzegging in 2014 houdt, met inachtneming van de opzegtermijn, in dat het eerste jaar van afbouw 2016 is.

De thans geldende afbouwregeling is als volgt:

Eerste jaar: de gemeente die gebruik maakt van de afbouwregeling verleent het eerste jaar 100% van de toegekende subsidie over het hieraan voorafgaande jaar (= jaar X).

Tweede jaar: de gemeente verleent 75% van de toegekende subsidie in jaar X en maakt afspraken met de Bibliotheek Rivierenland over een evenredige vermindering (25%) van de afname van diensten en producten.

Derde jaar: de gemeente verleent 50% van de toegekende subsidie in jaar X en maakt afspraken met de Bibliotheek Rivierenland over een evenredige vermindering (50%) van de afname van diensten en producten.

Vierde jaar: de gemeente verleent 25% van de toegekende subsidie in jaar X en maakt afspraken met de Bibliotheek Rivierenland over een evenredige vermindering (75%) van de afname van diensten en producten.

Vijfde jaar: de subsidierelatie met de Bibliotheek Rivierenland en de samenwerkingsovereenkomst met de andere gemeenten is beëindigd. Inkoop van producten via de Bibliotheek Rivierenland is niet meer mogelijk.

Uitgaande van opzegging in 2014 is 2015 'jaar X' volgens bovenstaande afbouwregeling. De bijdrage voor 2014 wordt nog geïndexeerd.

De financiële vertaling van de afbouwregeling ziet er dan als volgt uit:

2015	€ 145.408 (= jaar X)
2016	€ 145.408 (=1e afbouwjaar : 100% van jaar X)
2017	€ 109.056 (=2e afbouwjaar : 75% van jaar X)
2018	€ 72.704 (=3e afbouwjaar : 50% van jaar X)
2019	€ 36.352 (=4e afbouwjaar : 25% van jaar X)
	<hr/>
	€ 508.928 totale kosten afbouw

Beëindiging subsidierelatie op basis van een nieuw concept-convenant

Bibliotheek Rivierenland werkt op dit moment naar een update van het convenant, met als beoogde ingangsdatum 1 januari 2015. In het nieuwe concept-convenant wordt gerekend met een bijdrage van € 11,60 per inwoner. Dit is exclusief de kosten voor huisvesting en de subsidie voor de afname van specifieke programma's. Per gemeente wordt hierbij opgeteld een doorbelasting van de kosten van huisvesting van de directie en de back office. Dit geschiedt op basis van inwonersaantallen. Naar verwachting bedraagt dit bedrag voor Lingewaal € 1.000 per jaar.

In afwijking van het hierover gestelde in de samenwerkingsovereenkomst aangaande de termijn van de afbouwregeling, wordt deze voor de duur van het nieuwe concept-convenant beperkt tot een periode van drie jaar. De ingangsdatum van de afbouwregeling blijft de eerste dag van het kalenderjaar (1 januari). Het besluit tot beëindiging van de subsidie wordt uiterlijk 12 maanden voorafgaande aan het tijdstip van de afbouwregeling aan de bibliotheek kenbaar gemaakt. Er is derhalve een opzegtermijn van één jaar.

De afbouwregeling conform het nieuwe concept-convenant is als volgt:

Eerste jaar: de gemeente verleent 75% van de subsidie over het hieraan voorafgaande jaar (= jaar X) en maakt afspraken met de bibliotheek over een vermindering van de afname van producten en diensten van de bibliotheek, rekening houdende met frictiekosten en andere kosten die samenhangen met de afbouw van de dienstverlening;

Tweede jaar: de gemeente verleent 50% van de toegekende subsidie in jaar X en maakt afspraken met de bibliotheek over de vermindering van de afname van producten en diensten van de bibliotheek, rekening houdende met frictiekosten en andere kosten die samenhangen met de afbouw van de dienstverlening;

Derde jaar: de gemeente verleent 25% van de toegekende subsidie in jaar X en maakt afspraken met de bibliotheek over een vermindering van de afname van producten en diensten van de bibliotheek, rekening houdende met frictiekosten en andere kosten die samenhangen met de afbouw van de dienstverlening;

Vierde jaar: de subsidierelatie met de bibliotheek is beëindigd. Inkoop van diensten en producten van de bibliotheek is voor de betreffende gemeente niet meer mogelijk.

Een eventueel nieuw convenant gaat niet eerder in dat op 1 januari 2015; opzegging is pas na die datum mogelijk. Dit maakt dat, met inachtneming van de opzegtermijn van één jaar, het eerste afbouwjaar 2017 is.

De financiële vertaling van de afbouwregeling ziet er dan als volgt uit:

2015	€ 128.681	reguliere subsidie
2016	€ 128.681	(= jaar X)
2017	€ 96.511	(=1e afbouwjaar : 75% van jaar X)
2018	€ 64.341	(=2e afbouwjaar : 50% van jaar X)
2019	€ 32.170	(=3e afbouwjaar : 25% van jaar X)
	€ 450.384	totale kosten afbouw

Bijlage 4: **Wijzigingen per 1 januari 2015**

Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Het ministerie van OCW heeft gemeend dat een nieuwe wet hard nodig is, omdat de huidige wet uit de jaren '80 stamt, toen een bibliotheek nog een gebouw met boeken, kranten en tijdschriften was. De huidige wet legt de huidige functies, zoals die van een ontmoetingsplaats, cultureel centrum en studieplek voor scholieren, vast als maatschappelijke taak en definieert de publieke waarden van de openbare bibliotheek.

Daarnaast is in de nieuwe wetgeving van belang dat er naast de fysieke plek er ook een digitale bibliotheek bestaat. Met de nieuwe wet wordt de inkoop centraal (via de Koninklijke Bibliotheek) geregeld en worden het online en fysieke content beter op elkaar afgestemd. Voor de financiering van de inkoop van het e-content zal een uitname uit het gemeentefonds plaatsvinden. De omvang van deze uitname is nog niet bekend. Uiteindelijk moet er een landelijke bibliotheekpas komen, waarmee ook digitaal geleend kan worden.

Door het ministerie wordt de nieuwe wet gezien als steun in de rug voor de bibliotheken: het betreft dan wel geen financiële hulp, maar zal de bibliotheken zeker helpen om beter aan te sluiten bij de huidige situatie. In de nieuwe wet is de verantwoordelijkheid van elke gemeente om een (volwaardige) bibliotheekvoorziening aan haar inwoners te bieden niet opgenomen. Dat is overigens ook niet het geval in de huidige wet. Ook onder de nieuwe wetgeving blijft het lidmaatschap voor de jeugd (tot 18 jaar) gratis.

Beëindiging mobiele service via de bibliobus

Uiterlijk met ingang van 1 januari 2015 stopt de dienstverlening via de bibliobus. Deze bus is het enige fysieke bibliotheekpunt in de gemeente. De bibliobus past niet meer in de nieuwe visie van de bibliotheek en de kosten en baten zijn niet meer in verhouding. Het stoppen met de bus is derhalve tevens een bezuinigingsmaatregel.

De uitleenservice via de bibliobus maakt onderdeel uit van het basiscontract met de bibliotheek. Het beëindigen van de dienstverlening via de bibliobus heeft echter *geen* invloed op het bedrag gemoeid met het basiscontract. De kosten van de bibliobus (€ 59.500) kunnen wel deels worden in gezet voor de 'nieuwe' dienstverlening. Dit betreffen niet de (eenmalige) investeringskosten en de huisvestingskosten. Een alternatieve lokaal fysiek bibliotheekpunt leidt altijd tot meer kosten (zowel eenmalige als structurele). In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de extra kosten voor de inkoop van specifieke programma's.

Bijlage 5: Bibliotheek en basisonderwijs

Input basisscholen

Alle basisscholen zijn benaderd om hun zienswijze naar voren te brengen over het aanbod van Bibliotheek Rivierenland en de leesbevordering in het algemeen. 6 van de 9 basisscholen hebben hier gehoor aan gegeven.

Er blijken nagenoeg geen activiteiten te zijn die worden uitgevoerd met Bibliotheek Rivierenland. Er is geen sprake van duurzame samenwerking, omdat de scholen de focus qua bibliotheek gericht hebben op Leerdam en Gorinchem. Ook wordt als reden gegeven dat het aanbod te duur en niet praktisch is.

Dat neemt niet weg dat scholen wel degelijk inzetten op het stimuleren van lezen, door bijvoorbeeld het organiseren van een leesweek, boekbesprekingen, leespromotie, voorlezen, voorleeswedstrijden en in sommige gevallen uitleen.

Als alternatief wordt meermalen genoemd het beschikbaar stellen van een bijdrage aan de scholen voor stimulering van leesbevordering en het op peil houden van de eigen leesboekenvoorraad.

Als kans wordt ook genoemd de inrichting van een bibliotheekvoorziening als onderdeel van de Brede School in Herwijnen (zie ook verder in deze bijlage).

De bibliotheek op school (dBos)

De Bibliotheek op School (dBos) is een modulair programma waarbij op de scholen jeugdcollecties worden geplaatst die rouleren. De kern van dit project is, dat de expertise van de bibliotheek op het gebied van leesbevordering en informatievaardigheden, nu rechtstreeks zal worden ingezet op de basisscholen en gericht is op het voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar.

De collecties en de inrichting worden door de bibliotheek in bruikleen gegeven. Daarbij wordt een leesmediacoach ingezet. Deze vervult, afhankelijk van de ureninzet, een adviserende en ondersteunende rol op het gebied van mediawijsheid en leesbevordering voor leerlingen, ouders, leescoördinator en het team van een school.

Voor dit project is een subsidie beschikbaar vanuit het regiocontract; co-financiering geschiedt door gemeente⁹ en de scholen zelf.

In een overleg waarbij alle basisscholen vertegenwoordigd waren, is dBos gepresenteerd. Dit was op het moment dat bekend werd dat de mobiele service via de bibliobus zou stoppen. De directies hebben allen laten weten hier geen interesse in te hebben, enerzijds door de kosten, anderzijds doordat er slechts boeken in bruikleen worden gegeven. Er is een voorkeur voor de inrichting van een 'eigen' schoolbibliotheek.

⁹ Er zijn gemeenten waar deze leesmediacoach wordt bekostigd uit de gelden voor de combinatiefunctie. In overleg met de schoolbesturen is ervoor gekozen om deze gelden anders in te zetten, nl. voor een combinatiefunctionaris cultuur. Ook ten tijde van de discussie rondom de invulling van de combinatiefunctie is de leesmediacoach ter sprake geweest. Het combinatiefunctie-aanbod via een leesmediacoach werd echter te eenzijdig gevonden.

Brede School Herwijnen

In Herwijnen is de realisering van de Brede School aanstaande. Bibliotheek Rivierenland wil graag aansluiten met een bibliotheekpunt in de Brede School. Uit cijfers blijkt dat in Herwijnen, gezien in relatie tot de overige kernen, veruit de meeste personen van de Bibliotheek Rivierenland (32% van het totaal aantal Lingewaalse leden).

Een bibliotheekpunt is altijd gevestigd in een multifunctioneel gebouw en heeft wel een eigen collectie, maar is geen volwaardige bibliotheek.

De inrichting van een bibliotheekpunt in de Brede School Herwijnen biedt meerwaarde aan het multifunctionele karakter van de voorziening, maar zal niet leiden tot een groter bereik van de Lingewaalse bibliotheekleden danwel de Manifestdoelgroepen. Het ligt niet voor hand dat inwoners uit andere kernen het bibliotheekpunt in Herwijnen zullen gaan bezoeken. Enerzijds door de afstand, anderzijds door het beperktere aanbod dat in een bibliotheekpunt (ten opzichte van een volwaardige bibliotheek in Leerdam en Gorinchem) wordt aangeboden.

Het inrichten van een bibliotheekpunt brengt altijd extra kosten met zich mee. In het convenant met Bibliotheek Rivierenland is afgesproken dat alle lasten die te maken hebben met huisvesting voor rekening van de gemeente komen.

Bijlage 6:

Bibliotheek in relatie tot het subsidiebeleid en het Manifest

Het bibliotheekwerk is volgens het subsidiebeleid ingedeeld in de categorie *'geen wettelijke of basistaak, maar wel van algemeen belang'*. Taken in het algemeen belang worden getoetst aan het Manifest en het Wmo-beleid.

Toetsing aan de visie uit het Manifest en het Wmo-beleid leert dat er een specifieke gemeentelijke verantwoordelijkheid is om bereikbaarheid van boeken voor de jeugd (0 tot 12 jaar), ouderen en mensen met een beperking in stand te houden.

De huidige overeenkomst met Bibliotheek Rivierenland is breder dan dat en richt zich op alle inwoners. Dit maakt het punt van bereikbaarheid van belang: het stopzetten van de mobiele service via de bibliobus maakt dat een fysiek bibliotheekpunt binnen de gemeente verdwijnt. Alternatieve dienstverlening in samenwerking met Bibliotheek Rivierenland is mogelijk, maar de bekostiging hiervan komt bovenop de huidige subsidie en de aantrekkende werking voor nieuwe leden is, gezien de nabijheid en het huidige gebruik van voorzieningen in Leerdam en Gorinchem, discutabel.

**Bijlage 7:
Advies Wmo-raad Lingewaal**

**Wmo-raad
Lingewaal**

Asperen, 18 maart 2014

Aan:
College van burgemeester en wethouders
Gemeente Lingewaal
Postbus 1014
4147 ZG Asperen

Onderwerp: Advies lange termijn visie bibliotheekwerk Lingewaal

In uw brief van 26 februari 2014 vraagt u advies aan de Wmo-raad Lingewaal op een lange termijn visie bibliotheekwerk Lingewaal. Wij beseffen dat ons advies een 1^e aanzet geeft het bibliotheekwerk in Lingewaal anders in te richten. Bij de verdere uitwerking blijft de Wmo-raad graag betrokken en zal waar nodig aanvullend advies uitbrengen.

Advies:

1. Het convenant met Bibliotheekwerk Rivierenland te beëindigen.
2. Het budget voor de bibliotheek voorziening te gaan besteden voor initiatieven voor lokale bibliotheek voorzieningen.
3. In 2014 per kern te onderzoeken welke bibliotheek voorziening gewenst is en initiatieven hiertoe te stimuleren.
4. Voor initiatieven voor lokale bibliotheek voorzieningen een budget vast te stellen in de periode dat het convenant afgebouwd moet worden.
5. Afspraken te maken met omliggende bibliotheekvoorzieningen dat burgers van Lingewaal die dat wensen voor een redelijk bedrag lid kunnen worden.

Argumenten:

De Wmo-raad vindt het van belang dat:

1.1 *Het budget voor bibliotheek voorziening in Lingewaal lokaal en efficiënt besteedt wordt*
De Wmo-raad van Lingewaal is van mening dat Bibliotheekwerk Rivierenland een zeer beperkt deel van de inwoners bedient . Daarentegen is er een redelijk groot bedrag per jaar nodig om deel te blijven nemen aan Bibliotheekwerk Rivierenland.

1.2 *Het stoppen van de bibliotheekbus zal een verdere verlaging van het aantal leden geven*
Het stoppen van de bibliobus eind 2014 zal zeer waarschijnlijk een verdere verlaging brengen in het aantal leden van deze bibliotheekvoorziening in Lingewaal. Daarmee zal het aantal uitleningen ook verminderen

2.1 *Het budget Bibliotheekwerk kan bijdragen in de sociale cohesie en leefbaarheid*
De Wmo-raad is voorstander om het budget van Bibliotheekwerk Rivierenland in te zetten voor lokale bibliotheek initiatieven. Bij deze initiatieven kan tevens een combinatie gezocht worden met andere activiteiten en daarmee bijdragen aan de sociale cohesie en leefbaarheid in de vijf kernen.

2.2 *Het budget bibliotheekvoorziening oormerken in de gemeentebegroting*
De Wmo-raad vindt het belangrijk dat het geld dat de gemeente ontvangt in het gemeentefonds voor deze voorziening, ingezet wordt voor nieuwe initiatieven voor lokale, laagdrempelige bibliotheekvoorzieningen.

3.1 *Per kern een bibliotheekvoorziening geeft burgers kans om te lezen en elkaar te ontmoeten*
De Wmo-raad ziet mogelijkheden om per kern een bibliotheekvoorziening te organiseren. Te denken valt aan combinaties met dorpshuizen en scholen, of eventuele andere openbare gebouwen of plaatsen waar iedereen welkom is. Onderlinge contacten kunnen hierdoor bevorderd worden en de burgerparticipatie positief beïnvloeden.

3.2 *Het lezen blijven bevorderen*
Onze gemeente en regio blijven zich kenmerken door laaggeletterdheid van een deel van onze burgers. De Wmo-raad vindt het daarmee belangrijk dat het lezen blijvend en goed gestimuleerd wordt. Daarbij vragen wij ook aandacht voor de digitalisering en mogelijkheden die dit met zich meebrengt om het lezen makkelijker en aantrekkelijker te maken.

4.1 *Stimulans geven lokale initiatieven te ontplooiën*
Om lokale initiatieven een kans te bieden is het van belang, om vanaf het moment dat besloten wordt het convenant met Bibliotheekwerk Rivierenland te beëindigen, een budget vrij te maken. Daarbij kan de mogelijkheid onderzocht worden om bij de provincie Gelderland extra subsidie te verkrijgen om initiatieven uitvoerbaar te maken.

4.2 *Lokale initiatieven op korte termijn kans geven*
De Wmo-raad vindt het belangrijk op korte termijn per kern te onderzoeken welke mogelijkheden burgers, scholen, verenigingen of andere groepen zien om een bibliotheekvoorziening te organiseren in de eigen kern. Als dit in 2014 onderzocht en gestimuleerd wordt, is het mogelijk om in 2015 de eerste initiatieven te verwelkomen en de bibliotheekbus voor een gedeelte kunnen vervangen.

5.1 *Burgers van Lingewaal behouden mogelijkheden lid te worden van een bibliotheekvoorziening*
Al een redelijk deel van de burgers van Lingewaal heeft gekozen gebruik te maken van de Bibliotheekwerk Zuid-Holland Zuid in Leerdam of Gorinchem. Mogelijk dat hierover al afspraken zijn gemaakt of kunnen deze op korte termijn gemaakt worden, evenals met Bibliotheekwerk Rivierenland voor vooral burgers uit Herwijnen.

Kanttekening:

Om het convenant met de bibliotheekvoorziening Rivierenland te beëindigen is vier jaar nodig om af te bouwen en financieel af te ronden. Mogelijk kan juridisch onderzocht worden of, nu het convenant door Bibliotheekwerk Rivierenland tussentijds gewijzigd wordt door het stoppen van de bibliobus, er minder kosten gemaakt hoeven worden om het convenant te beëindigen.

Daarnaast zullen nieuwe initiatieven financiële ondersteuning nodig hebben. Mogelijk dat hierdoor de eerste jaren meer kosten gemaakt moeten worden.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

N. van Iperen
Voorzitter Wmo-raad Lingewaal
Jaap van Weelden, Tom Breider, Everdina Sleeuwenhoek en Hans van Dijk